

Covenant & Conversation

FAMILY
EDITION

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

PEKUDE • פקודי

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (ל"ט) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle. "R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaşmam zamanından beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlılığıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabbi Sacks

Yahudi Karakteri Üzerine

Özet

Pekude peraşasının bazen "Muhasebecinin Peraşası" diye adlandırıldığı olmuştur, çünkü tam da bu şekilde başlamakta, Mişkan için bağışlanmış olan para ve malzemelerin denetlenmiş hesabını ayrıntıya dökmetedir. Bu, Tora'nın, maddi alanda şeffaflığın önemini bize öğretme şeklidir.

Ancak bazen kuru görünen yüzeysel anlatımın altında, bize Yahudi doğası hakkında bugün dahi doğru olan derin bir şeyi öğreten olağan dışı iki olay yer almaktadır. Bunların biri geçen haftaki peraşada, diğeri de bir önceki peraşada anlatılmıştı.

İlk anlatım, Mişkan'ın kendisiyle ilişkilidir. Tanrı, Moşe'ye, halktan çeşitli bağışlarda bulunmalarını istemesini söylemiştir. Altın ve gümüşten, ağaç ve değerli taşlara kadar çeşitli malzemeler bağışlanmıştır. Burada takdir duygusunu uyandıran nokta, halkın vermekte gösterdiği gönüllü tavidir.

Halk, bağış konusunda öyle bir noktaya gelmiştir ki, gereğinden fazla malzeme bağışlamıştır. Moşe'nin onlara durmalarını söylemesi gerekmiştir! Bu Bene Yisrael'in yeni bir yüzüdür. Daha önce görmeye alışkın olduğumuz, tartışmacı, huysuz, iyilikbilmez Bene Yisrael'in aksine, cömert ve verici bir grup söz konusudur.

Bir peräşa öncesinde, Ki Tisa'da, çok farklı bir hikâye okumuştuk. Halk huzursuzdu. Moşe uzun bir süredir dağdaydı. Acaba hayatta mıydı? Başına bir kaza gelmiş olabilir miydi? Eğer öyleyse, halk, kendisine ne yapacağını ve nereye gideceğini söyleyen İlahi sözü hangi kanaldan alacaktı? Tanrısal talimatın duyulabilmesini sağlayacak bir objeye, bir iletişim aracına yönelik taleplerinin sebebi buydu.

En tercih edilen açıklamaya göre, Aaron, isteklerini doğrudan reddetmekle halkı durduramayacağını anlamıştı; bu nedenle bir erteleme manevrasına başvurdu. İşleri geciktirdiği takdirde Moşe'nin yeniden ortaya çıkması için yeterli vakit olacağına güvenerek, onları

yavaşlatmak niyetiyle, onlardan proje için altın takılarını bağışlamalarını istedi.

Midraş'ın açıklamasına göre Aaron bunun aileler içinde tartışmalara sebep olacağını ve böylece projenin gecikeceğini varsaymıştı. Ancak bunun yerine hemen ardından, hiç ara vermeksizin, Bene Yisrael aynı cömertliği ortaya koydu.

Şimdi; bu iki projenin birbirine hiçbir şekilde benzemediği açıktır. Biri, Mişkan, kutsaldı. Diğeri, Altın Buzağı, neredeyse bir puttu. Mişkan'ı inşa etmek yüksek düzeyli bir *mitsvaydı*; Buzağı'yı yapmaksa korkunç bir günahtı. Ama işte, halkın cevabı her iki olayda da aynı olmuştur. **Yahudiler ne için verdikleri konusunda her zaman doğru tercihte bulunmayabilirler - ama verirler.**

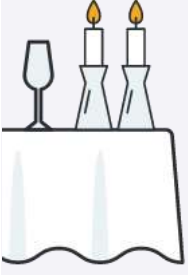
On ikinci yüzyılda Rambam, *Tsedaka* konusundan bahsederken şöyle demişti: "Tsedaka fonu olmayan bir Yahudi cemaatini asla ne gördük ne de duyduk." (bkz. "Fakirlere Armağanlar" Kanunları 9:3).

Bir Yahudi cemaatinin, hayırseverlik fonlarından oluşan bir sistem olmadan var olabileceği fikri neredeyse tasavvur edilemez bir şeydi. Bağış yapma eğilimi, Yahudi genlerinin içine yazılıdır; miras aldığımız DNA'mızın bir parçasıdır. Bu, Avraam'ın evladı olmanın işaretlerinden biridir; o kadar ki, eğer bir kişi *tsedaka* vermezse, Rambam'ın sözleriyle, "aile geçmişinden şüphe etmek için yeterli bir gerekçe" vardır. **Bunun ardındaki etken ister doğa, ister eğitim, isterse de her ikisi olsun, Yahudi olmak, vermektir.**

Erets Yisrael'in coğrafyasında büyüleyici bir özellik vardır. Bu coğrafyada iki büyük göl bulunur: Kineret Gölü ve Ölü Deniz. Kineret Gölü yaşam doludur. Ölü Deniz ise - isminin belirttiği üzere - öyle değildir. Ama işte her iki gölü de aynı nehir besler: Yarden Nehri. Aradaki kilit fark, Kineret Gölü'nün su alması ve su vermesidir. Ölü Deniz ise su alır, ama vermez. **Almak, ama vermeme - Yahudi coğrafyasında olduğu kadar Yahudi psikolojisinde de - basitçe, yaşam değildir.**

Bu, Moşe'nin zamanında de öyleydi. Günümüzde de öyledir. Kelimenin tam anlamıyla, **Yahudilerin yaşadıkları her ülkede, onların hayırsever**

bağışları, sayılarına oranla çok daha fazladır. Yahudilikte, yaşamak, vermektir.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Bir yandan Mişkan'da bir yandan da Altın Buzağı günahında gördüğümüz gibi, *tsedakamızın* ardındaki niyet, onun etkisine ne şekilde yön verir?
2. Vermenin önemiyle, kişisel veya ekonomik sınırlamalar arasındaki dengeyi nasıl kurabiliriz?
3. Yeni nesle, cömertlik geleneğimizi *tsedakaları* yoluyla el üstünde tutup devam ettirmeleri için nasıl ilham verebiliriz?

Kısaca Peraşa

Pekude peraşası, toplumun Mişkan'ın inşası için yaptığı altın, gümüş ve bakır bağışlarının ayrıntılı bir kaydını paylaşmaktadır.

Betsalel ve Aoliav'ın rehberliğinde çalışan usta imalatçı ekip, Koenlerin özel ve kutsal giysilerini, Moşe'ye *Tetsave* peraşasında verilmiş olan ayrıntılı talimatlar doğrultusunda üretir. Koen Gadol için sekiz giysi üretilir: *Efod* (önlüğe benzeyen, ama bedeninin arkasına takılan askılı bir giysi), üzerlerinde değerli taşların bulunduğu bir göğüslük, bir entari, bir kuşak, bir don, bir başlık, bir üstlük ve altın bir alın tacı.

Mişkan ve girift bileşenleri tamamlandıktan sonra hepsi toplanarak Moşe'ye sunulur. Sonra Moşe Mişkan'ı kurar, özel mesh yağı ile onu ve eşyalarını kutsiyete adar ve Aaron'la dört oğlunu resmen Koenlik görevine tayin eder.

*A-Şem'*in bir bulutu Mişkan'ın üzerine inerek, toplumun manevi yaşamındaki bu son derece önemli olayı işaretler.

Peraşadan Sımlar

Betsalel: Bilgelik, beceri ve sanatla, Bene Yisrael'in armağanlarını aldı ve onları mirasımızın bir parçası haline getirdi. Çok kutsal ve usta bir çalışmayla, zengin dokular işledi, her bir sırayı cömert bir incelikte.

Koenler: Mavi giysileriyle hizmete hazırlar, meshedilmiş ve sadık. Başta, Tanrı tarafından seçilen Aaron olmak üzere, hazırlar mukaddes rollerine, başlarında birer sarık.

Moşe: Öğretmenimiz, liderimiz; yönetti büyük planlara göre Mişkan'ın inşasını. Bu kutsal mekânın üst yöneticisi olarak, kurdu Tanrı'nın parlak ışığının barınağını.

Bağışlar: Altından gümüşe, devam etti bağışların akışı; ta ki Moşe diyene kadar "Çok var; teşekkürler, ama artık bırakın bağışı!"

Peraşadan Felsefe

Rabi Sacks'ın yazısı Yahudiliğin değerler sisteminin bir parçası olan cömertliğe, özellikle de, Mişkan için yapılan bağışların örnek teşkil ettiği alma ve verme merceğinden odaklanmaktadır.

Bu anlatım Bene Yisrael'in doğasından gelen gönülden verme niteliğini öne çıkarmaktadır. Bene Yisrael o kadar inanılmaz derecede vermişlerdi ki, Moşe onlardan Mişkan için bağış yapmayı kesmelerini istemek zorunda kalmıştı! Bu verme eylemi, Altın Buzağı için yapılan bağışlarla benzeşmektedir. O bağışlar her ne kadar cömertliğin yanlış yöne yönlendirilmiş hali idiyse de, yine de Bene Yisrael'in eli açık ruhunu ortaya koyan bir başka örnekti.

Rabi Sacks daha sonra, cömertliği kritik bir Yahudi değeri olarak açıklamak üzere Kineret Gölü ile Ölü Deniz arasında bir karşılaştırma yapmaktadır. Ölü Deniz su alır, ama vermez ve sonuçta canlı hiçbir şeyin gelişip serpilemeyeceği durağan bir su kütlesi haline gelmiştir. Cömertlik Yahudi yaşam ve kimliğinin merkezi bir yönüdür ve kolektif tarihi bilincimizin derinliklerine kök salmıştır.

- Rabi Sacks "Bunun ardındaki etken ister doğa, ister eğitim, isterse de her ikisi olsun, Yahudi olmak, vermektir" diye yazmaktadır. Sizce söz konusu etken hangisidir?

Peraşayla Oyun

Haydi "Cömertlik Ağı" oynayalım. Bir iplik yumağı alıp daire şeklinde oturun. İlk oyuncu, başkalarına karşı nasıl cömert olunabileceğine dair bir fikir paylaşacak ve sonra, ipliğin ucunu elinde tutarak, yumağın geri kalanını, yanında oturmakta olmayan birine atacak. Her oyuncu ipliği tutup, nasıl cömertlik yapılacağına dair kendi fikrini paylaştıktan sonra ipliği elinden bırakmayarak yumağın geri kalanını sıradaki kişiye gönderecek. Yumak grup içinde dolaşırken, yavaş yavaş bir ağ oluşturacak. Bu da bizim nasıl da birbirimize bağlı olduğumuzu ve birbirimizi desteklediğimiz ve birbirimize verdiğimiz zaman birlikte nasıl daha da güçlü hale geldiğimizi görsel bir şekilde ortaya koyacak.

Peraşadan Bilmece

S. Tora'nın, Mişkan'da Betsalel'in bizzat yaptığını söylediği tek eşya hangisidir?

Cevap için aşağıya bakın.

Peraşadan Pratiğe

İdur Mitsva, yani bir *mitsvayı* güzelleştirme prensibi, eylemlerimizin manevi ve toplumsal etkisini arttırır. Rabi Sacks'ın paylaştığı üzere, Bene Yisrael'in Mişkan'a yaptıkları bağışlar, *hesed* yoluyla *İdur Mitsva'nın* örneğini teşkil eder. Bu bağışları sırasında Bene Yisrael'in cömertliği, sırf bir yükümlülüğü yerine getirme eyleminin çok ötesine geçmiş, böylece kutsiyeti güzellikle bezemiştir. *Hesede* yönelik bu yaklaşım, gündelik iyilik eylemlerini, cemaat içinde kalıcı, esaslı ve saygın hizmet hareketlerine dönüştürebilir.

Şu fikri bir düşünün: İnsan bir aşevine bağışta bulunduğu zaman, basitçe asgari miktarda bir şeyler veya artık yiyecek maddeleri vermek yerine, alıcılara hem sağlıklı gıda hem de sevinç sunmak amacıyla düşünerek seçilmiş, kaliteli, besin değeri yüksek yiyecekleri vermeyi tercih edebilir. Benzer şekilde, bir cemaat merkezinde gönüllü olmak da temel düzeyde bir katılımın

ötesine geçebilir; bir sanat çalıştayı veya bir müzik etkinliği organize etmek, cemaat içindeki bağları derinleştiren zenginleştirici, anlamlı deneyimler yaratabilir!

İdur Mitsva, *hesed mitsvasına* uygulanarak, sıradan eylemler anlamlı anlara dönüştürülebilir ki bu da, Yahudi halkı olarak aşına olduğumuz bol cömertliğe yönelik bir taahhüdü yansıtacaktır.

- Şimdilerde yapmakta olduğunuz ve *İdur Mitsva* kavramı yoluyla daha yüksek düzeylere taşıyabileceğiniz bazı iyilik eylemleri nelerdir?

Peraşa Anlatısı

Betsalel, nazik bir kalbi ve bol bol arkadaşı olan bir çocuktu. Dokuzuncu yaş günü partisi yaklaşırken aklına mükemmel bir fikir geldi. Oyun ve oyuncaklarla dolu olan odasının etrafına bakınırken "İhtiyacım olan her şeye sahibim. Hatta aynı Lego setinden iki tane bile var! Belki bu yıl, doğum günüm başkalarına mutluluk getirebileceğim bir gün haline gelebilir" diye düşündü.

Betsalel, kasabasındaki bazı kişilerin, Şabat günleri güzel öğünler yiyebilmek için hafta içinde yeteri kadar para kazanmakta zorlandığını biliyordu. Bu yüzden ailesinden, doğum gününde kendisine hediyeler almak yerine, yerel aşevine yiyecekler bağışlamalarını rica etti.

Ardından doğum günü partisi için arkadaşlarına davetiyeler gönderdi. Davetiyelerin her birine bir de not iliştiirdi. Bu notlara hem kişisel dileğini hem de aşevinin en çok ihtiyaç duyduğu bazı malzemelerin bir listesini yazmıştı: *hala* (Şabat ekmeği), üzüm suyu, Şabat için tavuk ve tabii ki şekerlemeler.

Ama arkadaşlarının bu notları önemsemeyeceklerinden pek emin değildi. Acaba bu alışılmadık isteğinde kendisine katılacaklar mıydı?

Ama endişe etmesine yer olmadığı ortaya çıktı. Parti günü sevinç ve gülücüklerle dolu geçti. Arkadaşları, her biri kolları hediye paketleri yerine bakkaldan getirdikleri poşetlerle dolu halde partiye geldiler. Bu özel doğum günü görevinin bir parçası olmak onları da heyecanlandırmıştı. Şabat malzemeleri ile dolu poşetlerle gittikçe yükselen yığın karşısında Betsalel'in kalbi, mutluluktan göğsünden dışarı fırlayacakmış gibi atıyordu. Arkadaşlarıyla birlikte çeşitli oyunlar oynadılar ve doğum günü lezzetlerinin keyfini çıkardılar; ama asıl doruk noktası henüz gelmiş değildi.

Ertesi sabah Betsalel ve ailesi, toplanan yiyecekleri *kaşer* aşevine teslim ettiler. Gönüllülerin yüzündeki gülümsemeyi görmek ve onların yardım ettiği aileleri aklında hayal etmek Betsalel'in kalbini gururla doldurmuştu. Betsalel, doğum gününü bir verme gününe dönüştürmüştü!

Peraşadan Düşünceler

Siz Ne Yapardınız?

Büyük bir *tsedaka* projesi için yüklü bir fon oluşturmanın en iyi yolu nedir? Bu fonu oluşturma amacınızın önemini insanlara nasıl açıklardınız?

Peraşadan Bilmece

Bu haftaki cevap

C. Pasuk "Vayaas Betsalel et a-Aron" - "Ve Betsalel, Aron'u (On Emir levhalarının konduğu sandık) yaptı" demektedir (Şemot 37:1). Raşi'nin açıklamasına göre Betsalel kendisini işine tüm yüreğiyle verdiği için Aron'un yapımı özellikle onun ismiyle bağdaştırılmıştır.

David Woolfun Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma Amazon'dan temin edilebilir.